

Salut papa!

EERBETOON AAN MIJN LIEVE VADER, TON

Salomé Been

Copyright © 2022 Uitgeverij Cactus, Brummen

Copyright © Salomé Been

Omslagfoto: Ton Been op strand van Burgh-Haamstede (familie-archief)

Vormgeving: Bureau Garage, Kampen

ISBN 978 94 925 0421 0

NUR 402, 523

Biography

www.cactusbooks.nl

info@cactusbooks.nl

Inhoud

Proloog	4
Inleiding	5
Deel 1: Ton als kind	9
Hoofdstuk 1: Geschiedenis ouders Ton	10
Hoofdstuk 2: Gezin Been in Rotterdam	16
Hoofdstuk 3: Een nieuwe start in Gouda	29
Deel 2: Ton als vriend, echtgenoot en vader	41
Hoofdstuk 4: Marco Kastelein	42
Hoofdstuk 5: Begin van de relatie met Cootje	50
Hoofdstuk 6: Huwelijk	58
Deel 3: Ton als broeder van Gouda	73
Hoofdstuk 7: Kerkshoppen in Gouda	74
Hoofdstuk 8: Start van Er is hoop in Gouda	75
Hoofdstuk 9: Samma	92
Deel 4: Ton als collega	101
Hoofdstuk 10: Start van zijn carrière	102
Hoofdstuk 11: Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid	106
Nawoord	111

Proloog

9 juli 2020

Vandaag is het 9 juli. Ik zit in de trein vanuit Nijmegen en ga weer een weekendje naar Gouda. Het is een dag met een dubbel gevoel, mijn vader zou vandaag jarig zijn, maar hij is helaas alweer vijf jaar uit mijn leven. Mijn vader was dol op verjaardagen, zelfs toen hij ouder werd, genoot hij van al die mensen en cadeaus.

Glimlachend denk ik terug aan zijn levenslust. Terwijl ik aan mijn vader denk, denk ik ook aan mijn tante, de zus van mijn vader.

Hoe zou zij deze dag beleven? Zou ze hem erg missen?

Ik besluit haar een appje te sturen. *Hallo tante Riet, Hoe is het met u? Vandaag zou Ton 63 jaar geworden zijn.*

Nadat ik het appje verstuurd heb, staar ik weer voor me uit en kijk naar de groene weilanden. Het is zomervakantie, heerlijk, denk ik bij mezelf.

Pling! Ik kijk op mijn telefoon en zie een appje van mijn tante: *Ja, ik loop er de hele dag aan te denken. Heb eraan gedacht om iets op de app te schrijven, maar wist niet goed wat. Zijn jullie met het gezin bij elkaar geweest?*

Terwijl ik het appje nog een keer lees, voel ik dat ik word geraakt door haar woorden. Voor mij en ons gezin is het makkelijk om elkaar op te zoeken, maar voor mijn tante is het lastig, hoewel ze hem ook net zo mist.

Terwijl mijn gedachten verdergaan, word ik opeens herinnerd aan het verlangen dat ik een tijd geleden had: mijn vaders levensverhaal opschrijven. Terwijl ik erover nadenk, word ik steeds enthousiaster. Ik kan dan met mijn tante in gesprek gaan en haar kant van het verhaal horen. En niet alleen met mijn tante, maar ook met zijn vrienden en collega's.

Met een opgewekt gevoel stap ik de trein uit. Ja, dit wordt mijn nieuwe project!

Inleiding

Het boek dat voor jullie ligt, is een samenvoeging van herinneringen over mijn vader. Ik wilde deze graag optekenen als laatste eerbewijs, een saluut. Mijn vader is op 27 augustus 2015 overleden door suïcide. Dit is niet makkelijk om te benoemen, maar wel belangrijk.

Het schrijven heeft mij geholpen om zijn zelfdoding los te koppelen van wie hij was als mijn vader. Het zorgde ervoor dat ik mijn machteloze gevoel van zijn dood en suïcide kon omzetten in iets concreets, iets tastbaars. Ik hoop hem door dit verhaal te eren voor wie hij was voor mij en voor de vele mensen om mij heen.

Mijn vader was een gezellige, liefdevolle vader die met iedereen wel een praatje maakte en oprechte belangstelling had. Een vader die met zwervers at en met rijke mensen koffiedronk. Hij keek niet naar de status van de persoon, maar hij keek naar je hart.

Mijn vader kreeg in 2010 een burn-out, omdat hij overwerkt was. Al tien jaar lang had hij periodes dat het wat minder ging. Dit wisten wij als gezin niet altijd, hij vond het lastig om hier open over te zijn. Esther, mijn oudere zus, merkte het op toen ze 's nachts om 6 uur naar de wc moest. Met een slaperig gezicht zag ze dat papa aan het werk was. Bij doorvragen bleek dat hij sinds 4 uur op was. Bij periodes van stress kwam dit regelmatig voor. Hij was enthousiast voor het geloof en deed ernaast veel vrijwilligerswerk, en was daarin erg trouw. In zijn woordenboek kwam 'rust nemen' niet voor, en in combinatie met zijn perfectionisme was het voor hem lastig om taken te delegeren. In 2011 viel hij opnieuw uit met een burn-out. Hij was toen ook depressief en werd acuut opgenomen. Hij, die altijd positief in het leven stond, werd ernstig depressief. Dit was voor hemzelf zeer moeilijk te accepteren. In deze periode was het voor hem ook lastig om in God te geloven. Zijn gevoel en zijn be-

leving van het geloof waren weg. Het was nu alleen nog een geloof van 'weten en vertrouwen', ook als je het niet voelt of ziet. Het enige Bijbelboek dat voor mijn vader nog overbleef, was het boek Psalmen. Deze woorden gaven hem erkenning en troost.

In de tijd dat mijn vader depressief was, was ik zelf tiener, en ik had geen idee wat een burn-out of een depressie betekende. Er werd aan mij uitgelegd dat je het kon vergelijken met een plank. Je kunt een plank belasten met zware dingen, maar als het te zwaar is, breekt de plank. Dit heeft tijd nodig om te herstellen, net als bij mijn vader.

Ik kan me zelf niet zoveel meer herinneren uit die periode. Wel weet ik dat er aan tafel spanning was. We wisten dat het niet goed ging met onze vader, dus probeerden we ons rustig te houden, maar soms werkte dat averechts. Terwijl ik bijvoorbeeld hardop aan tafel uit de Bijbel moest lezen, schoot ik in de lach en stak ik andere zussen aan. Waarschijnlijk kwam dit door de spanning, maar ik kon aan mijn vader zien dat hij dit niet fijn vond.

Mijn moeder nam gaandeweg onbewust steeds meer de leidende rol in het gezin op zich. Toen ze bij een ander gezin op bezoek was, merkte ze hoe ze de ontspanning en gezelligheid die daar was, was gaan missen. Hierdoor gingen haar ogen open dat deze fijne sfeer in haar eigen gezin weggeglip was.

Na een opname op de afdeling psychiatrie en verschillende behandelingen later kwam mijn vader thuis, maar hij was nog steeds erg ziek. Hij ging op de boerderij van mijn tante werken. Lekker met zijn handen bezig zijn in plaats van met zijn hoofd. Hij hielp met het verzorgen van de schapen, hielp mee in de tuin en gleed uit in de poep. Ze hadden afgesproken om niet te praten, maar te werken. Dit ging gelukkig goed. Door het werken met de dieren kreeg hij meer zelfvertrouwen. Alleen al de begroeting van de hond was voor hem een hoogtepunt.

In die tijd is hij ook elke dag God gaan danken voor wat hij nog wel had. Tegen zijn gevoel in dankte hij voor zijn familie, voor zijn vrienden en voor de natuur. En elke dag zong hij het uur fietsend vol met christelijke liederen. Hij voelde zich echter niet opknappen. Maar na precies acht weken, de dag voor het pinksterweekend, voelde hij dat de depressie was verdwenen. Hij voelde zich heel anders, hij voelde zich weer gelukkig. Dat geluk sloeg bij mijn vader echter door, hij werd over-positief en dacht dat hij de hele wereld aankon. Toen tijdens een vakantie een kano wegdreef in de rivier, dacht hij deze wel te kunnen redden en hij sprong het water in, hoewel er een sterke stroming stond. Met grote moeite bereikte hij de overkant en redde de kano.

Na een jaar schommelen in het over-positieve werd hij weer 'normaal'. Na dit jaar braken er twee mooie jaren aan, waarin mijn broer en mijn zus een kindje kregen, waarin we spanningen in het gezin konden uitpraten en waarin ik tot bloei mocht komen en mezelf kon zijn.

Zomer 2015 ging ik samen met mijn ouders en mijn zus op vakantie naar Italië. Dat was een heel mooie vakantie waarvoor ik heel dankbaar was. Helaas kwam aan dat sprookje een eind. De vakantie was voorbij en mijn vader ging weer aan het werk. Maandag op zijn werk kwam de depressie weer terug. Dit had hij absoluut niet verwacht. Het was een harde klap voor hem. Hij wilde wel strijden, maar hij kon niet meer. Die donderdag hadden we nog met zijn vieren een lunch in de stad. Tijdens het etentje vroeg hij naar ons en had hij belangstelling voor eenieder. Ik zag aan hem dat hij niet lekker in zijn vel zat en gaf hem nog een knipoog. Achteraf was dat mijn laatste gebaar van liefde voor hem. Na de lunch zou hij gaan fietsen en namen we afscheid, niet-wetend dat dat ons laatste afscheid in deze wereld zou zijn.

Die avond kwam de politie, en die vertelde dat mijn vader een einde aan zijn leven had gemaakt.

Waarom, papa?

Dat heb ik me vaak afgevraagd, en dat doe ik nu nog steeds. Als ik op die situatie terugkijk, dan zie ik tegelijk ook dat God er (voelbaar) bij was. Op de dag van de begrafenis liepen we vanuit het Monuta-gebouw naar buiten. We hadden nog geen 10 meter gelopen en zagen daar een prachtige regenboog. Het teken van hoop. Toen we weer in de kerk waren, werd het liedje 'Stil, mijn ziel, wees stil' gezongen. Na een stilte klonk één harde donder. Die donder ging door merg en been. En daarna was het weer stil. Toen de dominee begon te spreken en het woordje 'Hoop' uitsprak, klonk er weer een diepe donder. Mijn oma zei: 'God is erbij!' Ja, God is erbij, dacht ik bij mezelf. Die donder was voor mij ook een teken van Gods boosheid op het onrecht van deze situatie, wat een ziekte met een mens kan doen. De dominee verwoordde het als een oorlog. De duivel heeft deze slag geslagen, maar God is de overwinnaar van de oorlog en Hij laat Zijn soldaten niet los. Dat is waar ik mij aan vasthield en -houd.

In dit boek wil ik stilstaan bij het leven van mijn vader. Het is voor mij een ontdekkingsreis geweest om nog meer te ontdekken wie mijn vader was en wat hem heeft gevormd tot de man die hij was. In dit boek heb ik alle facetten van zijn leven bij elkaar gebracht, als een 'saluut' richting mijn vader, een eerbetoon aan de man die voor mij een voorbeeld was.

Met het schrijven van het boek heb ik de rollen van mijn vaders leven beschreven en de hoofdstukken opgedeeld in vier delen: Ton als kind, Ton als vriend, echtgenoot en vader, Ton als broeder en Ton als collega. Ik hoop dat u door het lezen van de verschillende verhalen Ton weer voor u ziet en ondanks het verdrietige einde van mijn vader mag stilstaan bij de schatten van het leven.